

Literatura

Luther Blissett-en *Q*

Nobela historikoz mozorrotutako iraultza

Azkeneko Durangoko Azokak hoberen gorde duen sekretua izan da, agian. Ez du argialetxe nagusietako batek atera, eta aurkezpena ere Azokaren ondoren, 2010ean sartuta egin dute. Baina ez da pasatzen uzteko moduko liburua. Luther Blissett-en *Q* nobelaz (Ekoizpen Galduek, 2009) ari gara.

GORKA BEREZIARTUA

NOR DEN LUTHER BLISSETT eta zer den nobela hau, grosso modo azaldu genuen aldizkari honetan duela zenbait denbora (2.115. zenbakian). Laburbiltzeko: Blissett ez da idazle bakarra, lau baizik; gerora Wu Ming kolektiboa osatu zuten berberak; eta liburu honetako istorioak XVI. mendeko Alemanian kokatzen gaitu, erreforma protestanteen eltzeta lehertu den momentuan. Izenik ez duen protagonista identitatez aldatzen ibiliko da etengabe, Europa erdia iraultzaz-iraultza zeharkatu bitartean. Atzetik, *Q* dauka, Giovanni Pietro Carafa kardinalaren espia, atzaparra gainean noiz jarriko.

Nobela historikoa ala saiakera politikoa? Detektibe-eleberria ala abenturazkoa? Dena batera, akaso? Arrunt zaila da sailkatzen: egileek *—bontade* betean— “bizirauteko abilezien eskuliburu” gisa definitu zuten *Q*. Baina irakurketa “politikoagoak” egiteko tentazioa beti dago hor: XVI. mendeko gertakariak Mendebaldeko gizartearen azken 50 urtekoekin erkatzeko gogo. Eta betaurreko horiekin irakurrita, liburuak azken hamarkadetakoz ezkerraren gorabeherak islatzen dituela esatea ere, ez litzateke urrunegi joatea.

Gehitu horri, ezkerretik kontatuta egon arren, liburuak kanpotik eman dezakeen inpresioa: askotxo, lar eta gehiegi saltzen diren nobela historiko horietako batekin nahastu ahal da hasieran, eta gero, atzeko eduki ideologikoari esker, produktu sorpresibo bilakatu. Azken finean, pertsonaia gehienak benetan existitutakoak dira, ondo dokumentatutako lana da, eta —itxuraz—

artifizio gehiegirik gabe kontatua. “Nobelak irakurtzearekin batera historia kontuak ikasten ditut” esango lukeen irakurlea erakartzeko modukoa, alegia. Eta erakartzea lortu duena, ederki saldu baita mundu osoan.

Epika Italiar Berria

Edo New Italian Epic. Ingeleseko izen horren barruan leudeke, Wu Mingeko kide baten arabera, azken urteetan Italian arrakasta handiena izan duten eleberriak —gero nazioartera eltxoak bezala zabaltzen direnak—. *Q*-z gain, Giancarlo de Cataldoren *Romanzo criminale* eta Roberto Savianoren *Gomorra* leudeke zerrendan, besteren artean. Sailkapen horren aldekoek argudiatzen dutenez, liburuok badituzte puntu komun batzuk: idazkera ironiko eta hotzari muzin egitea;

konplexutasun narratiboa pop jarrerarekin uztartzea; ukronia potentzialak idaztea; “ikuspuntua zehharra”... 2008an atera zen plazara izendapena eta, irten bazuen, irten zuen: elkarrekin sendalaian dabilta geroztik Italiako literaturzale erdiak —tira, esateko modu bat da—.

Edonola, eztabaida kritikoez gain Wu Ming kolektiboak lanean jarraitu du eta 2009aren amaieran *Q*ren sekuela argitaratu dute, *Altai*. Terapia modura idatziz dute, lehen nobela argitaratu eta hamar urtera taldekide batek proiektua uztea erabaki ostean. Espero dezagun, jarraipen horrek merezi badu, argialetxeren batek apustua lehentxeago egin eta euskarara itzultzea. ■

Behean,
Q eleberriaren
euskal
edizioaren
azala.
Luther Blissett
kolektiboaren
espirituari
jarraituz,
itzultzaileak
Noor Daki
izenarekin
sinatu du.

